

Μητροπολίτης Φλωρίνης Ειρηναίος: Και εάλω η Πόλις

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας](#)

• Του Μητροπολίτη Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας Ειρηναίου

Μια μαύρη σελίδα στην ιστορία του Γένους και του κόσμου, η 29η Μαΐου 1453 σημαδεύει τη δραματική πτώση της Βασιλεύουσας, της Πόλης των Πόλεων, της Κωνσταντινούπολης. Μια μέρα που δεν είναι απλώς ένα γεγονός ιστορικό. Είναι μια πνευματική τομή, μια πληγή που αιμορραγεί ακόμα στις ψυχές των Ρωμιών, ένα σημείο καμπής στον ρου της Ιστορίας και της Θείας Οικονομίας.

Η Άλωση της Πόλης από τους Οθωμανούς Τούρκους υπό τον Μωάμεθ Β΄ τον Πορθητή ήταν το αποτέλεσμα πολύχρονων γεωπολιτικών και πνευματικών διεργασιών. Ο Βυζαντινός κόσμος, αποδυναμωμένος από εσωτερικές διαμάχες, πολιτικές έριδες, θεολογικές διαιρέσεις και εξωτερικές πιέσεις, δεν άντεξε στο βάρος της Οθωμανικής ορμής. Η Πόλη βρέθηκε μόνη, προδομένη από τη Δύση, εγκαταλελειμμένη από τους άλλοτε συμμάχους, αλλά με τους υπερασπιστές της να

γράφουν με αίμα και θυσία τα έσχατα έπη του Βυζαντίου.

Η Πόλη των Αγίων και των δογμάτων, των Αυτοκρατόρων και των Πατριαρχών, η βασίλισσα των πόλεων, στάθηκε ως το τελευταίο ανάχωμα της Χριστιανοσύνης στην Ανατολή. Ο αυτοκράτωρ Κωνσταντίνος ΙΑ΄ Παλαιολόγος, σαν άλλος Λεωνίδας, έμεινε εκεί, στα τείχη, μέχρι την τελευταία πνοή του. Τα λόγια του, “δεν υπάρχει καιρός για άλλες συζητήσεις, παρά μόνο για πόλεμο”, μένουν ως βροντή στην αιωνιότητα.

Η πολιορκία ξεκίνησε τον Απρίλιο του 1453 και κράτησε 53 ημέρες. Ο Μωάμεθ χρησιμοποίησε κάθε μέσο όπως πυροβολικό, τεράστια κανόνια του Ούγγρου Ουρβανού. Επίσης πολιορκητικούς πύργους, ακόμα και ναυτική υποστήριξη, μεταφέροντας καράβια από την ξηρά στον Κεράτιο. Η Πόλη, με τους λίγους υπερασπιστές της, υπό την ηγεσία του Κωνσταντίνου και του Ιταλού Τζουστινιάνι, πολέμησε μέχρι τέλους.

Τα ξημερώματα της 29ης Μαΐου, η τελική επίθεση ξεκίνησε. Η Πύλη του Ρωμανού παραβιάστηκε. Οι Τούρκοι εισέβαλαν. Η Πόλη, μετά από έντεκα αιώνες, έπεσε. Η Αγία Σοφία μετατράπηκε σε τζαμί. Ο θρήνος της Ρωμιοσύνης απλώθηκε παντού. «Η Πόλις εάλω!».

Η εικόνα της Αγίας Σοφίας γεμάτης, με γονατιστούς ανθρώπους να ψάλλουν τον Ακάθιστο Ύμνο λίγο πριν μουν οι κατακτητές είναι πιο δυνατή από κάθε ιστορική αφήγηση. Εκείνη την ώρα, η Πόλη έγινε Άγιον Όρος έγινε ουρανός έγινε Κατακόμβη. Η άλωση δεν ήταν ήττα. Ήταν μαρτυρική νίκη. Ήταν θυσία που μύρισε λιβάνι.

Πίσω από τις πολεμικές τακτικές και τις διπλωματικές αστοχίες, υπάρχει ένα πνευματικό υπόβαθρο. Η διαίρεση των Χριστιανών κατοίκων.

Αλλά και πάλι δεν έλειψε το φως. Η Πόλη μπορεί να έπεσε, αλλά από τα ερείπια αναδύθηκε ο νέος ελληνισμός. Οι λόγιοι της Πόλης έφυγαν για τη Δύση και μετέφεραν την παιδεία, την γλώσσα και τον στοχασμό του Βυζαντίου. Η Αναγέννηση έχει ρίζες στα φτερά εκείνων των προσφύγων. Και το πνεύμα της Ορθοδοξίας αναβίωσε πιο δυνατό στα σκλαβωμένα ράσα και ενδύματα των νεομαρτύρων.

Η Άλωση της Πόλης είναι σύμβολο. Όχι μόνο για ό,τι χάθηκε, αλλά για ό,τι αναστήθηκε. Είναι η φλόγα της ελπίδας μέσα από τη στάχτη. Είναι η πεποίθηση πως “την Πόλη θα την ξαναπάρουμε” όχι ως εδαφική ανακατάληψη, αλλά ως πνευματική ανάκτηση της ενότητας, της πίστης, της ταπείνωσης.

Η Εκκλησία βλέπει την Άλωση με δάκρυα, αλλά και με προσδοκία. Όπως ο Χριστός οδηγήθηκε στο Σταυρό για να έλθει η Ανάσταση, έτσι και το Γένος πέρασε από την Πόλη του αίματος για να οδηγηθεί στο Φως του 1821 και στην ελευθερία.

Η μνήμη της Άλωσης δεν είναι εκδίκηση. Είναι μετάνοια. Είναι πρόσκληση σε ενότητα. Είναι φάρος σε καιρούς παρακμής. Η Ρωμιοσύνη δεν πεθαίνει, γιατί έχει θεμέλια στην πίστη και στα αίματα των μαρτύρων της.

Ανακεφαλαίωνοντας αυτές τις απλές σκέψεις για τη σημερινή μέρα ας θυμόμαστε τρία βασικά σημεία.

Πρώτον, η Άλωση της Κωνσταντινούπολης είναι ιστορικό γεγονός παγκόσμιας σημασίας. Σηματοδότησε το τέλος του Μεσαιωνικού Χριστιανικού κόσμου και την έναρξη μιας νέας εποχής.

Δεύτερον, η πτώση της Πόλης αποτυπώνει την ανάγκη της ενότητας και της πνευματικής εγρήγορσης. Οι εσωτερικές διαιρέσεις ήταν καταλυτικές.

Τρίτον, η Άλωση δεν είναι μόνο θρήνος, αλλά και απαρχή μιας πνευματικής Αναγέννησης. Η θυσία έγινε λίπασμα για νέους καρπούς πίστης, παιδείας και πολιτισμού.

Η 29η Μαΐου ας είναι για εμάς όχι ημέρα μόνο μνήμης αλλά και υπόσχεσης. Να μένουμε όρθιοι στα δικά μας τείχη, υπερασπιζόμενοι το Φως της Πίστεως, με το βλέμμα όχι στη χαμένη Πόλη, αλλά στην αιώνια Βασιλεία του Θεού.

Βιβλιογραφία και παραπομπές:

1. Διονύσιος Ζακυθηνός, Το Βυζάντιο και η Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως, Αθήνα: Εστία, 1973.
2. Στήβεν Ράνσιμαν, Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης 1453, μτφ. Α. Φραγκούλης, Εκδ. Γκοβόστης, Αθήνα 1992.
3. Αρχιμ. Ιωήλ Γιαννακόπουλος, Η Πόλις Εάλω – Θεολογική Ερμηνεία της Άλωσης, Εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη.
4. Γιώργος Σταματόπουλος, «1453: Η πτώση του Φωτός», εφημ. Καθημερινή, 29/05/2013.
5. Μοναχού Μωυσέως Αγιορείτου, Αγιορείτικα Άνθη, Άγιον Όρος 2000.